

UZASADNIENIE

Powodowie B. C. i M. C. w pozwie z 2 sierpnia 2018 r. domagali się zasądzenia solidarnie na ich rzecz od pozwanego B. M. Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 11 517,44 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 10 lipca 2018 do dnia zapłaty. Powodowie wnieśli także o zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu.

Uzasadniając swoje żądanie, wskazali, że zawarli ze stroną pozwaną umowę o kredyt hipoteczny nr(...) z dnia 6 października 2008 r. W umowie w § 9 ust. 7 zostało zastrzeżone, że kredyt będzie objęty ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego (dalej również: (...)). Z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego i prowizji za zwiększone ryzyko banku z tytułu występowania niskiego wkładu własnego pozwany pobrał od powodów łącznie kwotę 11 517,44 zł.

W ocenie powodów zapisy umowy kredytowej i aneksu, które pozwalały na pobranie łącznie kwoty 11 517,44 zł stanowią niedozwolone postanowienia umowne w myśl art. 385¹ k.c., albowiem nie były z nimi indywidualnie uzgadniane, nie dotyczą świadczenia głównego oraz rażąco naruszają ich interesy i są sprzeczne z dobrymi obyczajami. W związku z uznaniem § 9 ust. 7 umowy za niedozwolone, te postanowienia umowne nie wiązały powodów.

(pozew k. 3-5)

15 października 2018 r. Sąd Rejonowy dla W. Ś. w W. wydał w sprawie I Nc 4858/18 nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

(nakaz zapłaty k. 28)

Pozwany B. M. S.A. z siedzibą w W. wniósł sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości. Wniósł także o zasądzenie solidarnie od powodów na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany zaprzeczył, aby postanowienia umowne dotyczące (...) oraz zapisy dotyczące pobieranej prowizji, stanowiły klauzule abuzywne. Pozwany wskazał, że postanowienia dotyczące (...) i prowizji były indywidualnie negocjowane i zostały zaakceptowane przez powodów. W ocenie strony pozwanej, pobieranie przedmiotowych opłat jest w pełni uzasadnione ekonomicznie oraz akceptowalne w obrocie gospodarczym oraz mieści się w ramach standardów rynkowych. Pozwany podkreślił, że powodowie, posiadając niski wkład własny oraz nie zapewniając innych zabezpieczeń spłaty kredytu, winni liczyć się z tym, że będą musieli ponieść dodatkowe zabezpieczenie tj. sporne ubezpieczenie, a następnie prowizję. Pozwany podniósł, że warunki aneksu do umowy kredytowej zostały wyczerpująco przedstawione powodom, którzy uznali je za korzystne.

Ponadto, pozwany podniósł zarzut przedawnienia, wskazując że roszczenie powodów uległo przedawnieniu z upływem terminu trzyletniego.

(sprzeciw od nakazu zapłaty k. 32-44)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

12 sierpnia 2008 roku powodowie złożyli wniosek kredytowy nr (...), w którym wnioskowali o kredyt w wysokości 390083 zł. We wniosku wskazano frank szwajcarski jako walutę kredytu. Powodowie zawnieśli o ubezpieczenie niskiego wkładu własnego. Odnośnie do proponowanego zabezpieczenia kredytu, we wniosku powodowie wskazali hipotekę na nieruchomości kredytowanej, cesję praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości/budowy od ognia i innych zdarzeń losowych oraz cesję praw z umowy ubezpieczenia na życie kredytobiorcy. Powodowie zadeklarowali również zabezpieczenie przejściowe w postaci ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki. Powodowie

wyrazili również zgodę na objęcie udzielonego im kredytu ubezpieczeniem przez T. I.S.A. tytułem ubezpieczenia brakującego wkładu własnego.

(wniosek kredytowy k. 55-56)

B. C. i M. C. 6 października 2008 r. zawarli ze stroną pozwaną umowę o kredyt hipoteczny nr (...). Przed zawarciem umowy powodowie otrzymali m.in. Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w B. M. S.A. i zapoznali się z nim.

Powodowie zgłosili się do (...) do pośrednika kredytowego w celu wyszukania dla nich najkorzystniejszej oferty kredytowej. Została im wówczas zaproponowana oferta kredytu hipotecznego we frankach szwajcarskich w Banku (...). Powodowie byli zapewniani przez pośrednika, że jest to bezpieczny kredyt, a frank szwajcarski jest walutą stabilną. Z uwagi na niski wkład własny powodowie zawarli także umowę ubezpieczenia tego wkładu własnego, której nie mieli możliwości negocjować. Powodowie mieli możliwość albo podpisać umowę wraz z postanowieniami dotyczącymi ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, bądź nie zawrzeć umowy kredytu w ogóle. Powodowie nie otrzymali informacji, że może zostać ustanowiona inna forma zabezpieczenia kredytu w przypadku posiadania niskiego wkładu własnego. Powodowie nie mieli również możliwości negocjowania treści porozumienia do umowy kredytu.

(zeznania powodów k. 11-12 z akt sprawy I Cps 62/19, umowa o kredyt hipoteczny k. 9-11v.)

Bank pobierał opłatę wynikającą z kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu poprzez automatyczne obciążenie rachunku kredytobiorcy na podstawie § 7 pkt 6 regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w B. M. S.A. w W. w zw. z § 11 ust. 2 pkt umowy kredytu.

(regulaminy – k. 13-23, umowa o kredyt – k.9-11v., okoliczności bezsporne)

Zgodnie z § 2 umowy, kwota kredytu wynosiła 347 000 zł. Kredyt był indeksowany do kursu franka szwajcarskiego, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna franka szwajcarskiego według tabeli kursów walut obcych obowiązującej w B. M. w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach bank miał wysłać do Kredytobiorcy pismo informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu we frankach szwajcarskich oraz jego równowartości w złotych polskich zgodnie z kursem kupna franka szwajcarskiego według tabeli kursów walut obcych obowiązującej w B. M. w dniu uruchomienia kredytu lub transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania miały mieć wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo - odsetkowej. W § 2 ust. 3 umowy określono cel kredytu jako: wykończenie domu lub mieszkania w kwocie 106 000 zł, zakup gotowego mieszkania na rynku pierwotnym 230 000 zł, refinansowanie kosztów poniesionych na cele mieszkaniowe w kwocie 11 000 zł. Okres kredytowania wynosił 480 miesięcy. W ramach zawartej umowy kredytu powodowie mieli założony rachunek w pozwanym banku, z którego to następować miała, przez bezpośrednie potrącanie należnych kwot, spłata kredytu (§ 7 ust. 3 umowy).

W umowie w § 9 zawarto zapisy dotyczące zabezpieczenia spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami. Zabezpieczeniem były m.in.: ustanowiona na rzecz banku hipoteka kaucyjna do sumy 589 900 zł oraz cesje na bank praw z polis ubezpieczeniowych.

W § 9 ust. 7-10 przewidziano, iż dodatkowe zabezpieczenie kredytu do czasu, gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe niż niższe 277 600 zł stanowi ubezpieczenie kredytów hipotecznych z niskim udziałem własnym kredytobiorcy na podstawie umowy zawartej przez B. M. S.A. z T. I.S.A. Powodowie byli zobowiązani do zwrotu kosztów tego ubezpieczenia w wysokości 2 606 zł za pierwszy 36-miesięczny okres trwania ochrony ubezpieczeniowej. W przypadku, jeżeli w ciągu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stałoby się równe lub niższe niż 277 600 zł, kredytobiorca był zobowiązany do zwrotu kosztów ubezpieczenia za kolejny 36-miesięczny okres udzielonej bankowi przez T. I. S.A. ochrony ubezpieczeniowej, o czym miał zostać poinformowany pisemnie. Jeżeli w ciągu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu

udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 277 600 zł bank zobowiązał się do zwrotu proporcjonalnej części składki.

(okoliczności bezsporne; umowa o kredyt hipoteczny k. 9-11v.)

Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w B. M.S.A. w § 2 pkt. 6 definiował niski wkład własny jako: „udział środków własnych Kredytobiorcy (rozumianych jako różnica pomiędzy wartością nieruchomości stanowiącej/stanowiących zabezpieczenie, a kwotą kredytu/pożyczki) w stosunku do wartości nieruchomości poniżej wymaganego standardowego minimum, wynoszący do 10% wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu w przypadku kredytu w PLN, do 20% wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu w przypadku kredytu w walucie obcej/ kredytu indeksowanego kursem waluty obcej”.

Zgodnie z § 7 ust. 5. w/w regulaminu opłata dotycząca refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego określona została w cenniku obowiązującym w dniu zawarcia umowy kredytu. Podstawa wyliczenia opłaty dla kredytów w złotych polskich, określana była zgodnie ze wzorem:

Podstawa wyliczenia opłaty = kwota kredytu w PLN – 90% wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu.

Podstawa wyliczenia opłaty określana dla kredytów w walucie obcej, ustalana była w taki sposób, że przyjmowana była kwota udzielonego kredytu wyrażona w PLN wyliczona według wartości kursów waluty obcej według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku:

- w pierwszym dniu roboczym miesiąca, w którym sporządzona została umowa kredytu- w przypadku nowych kredytów,

- w ostatnim dniu roboczym miesiąca ochrony ubezpieczeniowej – w przypadku przedłużania ochrony na okres kolejnych 36 miesięcy,

zgodnie ze wzorem:

Podstawa wyliczenia opłaty = [(kwota kredytu w PLN/kurs kupna dewiz)*kurs sprzedaży dewiz] – 80% wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu

Zgodnie z § 7 ust 6. regulaminu, bank pobierał opłatę, wynikającą z kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu, poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN w dniu uruchomienia środków z kredytu za pierwszych 36 miesięcy trwania umowy kredytowej.

Zgodnie z § 7 ust 7. regulaminu, w sytuacji, w której w ciągu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej stosunek kwoty kredytu pozostającej do spłaty do wartości nieruchomości nie stały się równy bądź niższy niż 90% w przypadku kredytów udzielonych w PLN lub 80% w przypadku kredytów w walutach obcych, wówczas bank miał pobrać opłatę za kolejny

36-o miesięczny okres. Jeżeli w trakcie okresu wskazanego w ust. 6 i 7. ww. regulaminu stosunek kwoty kredytu pozostającej do spłaty do wartości nieruchomości stały się niższy niż 90% w przypadku kredytów udzielonych w złotych polskich lub 80% w przypadku kredytów udzielonych w walutach obcych, bank miał dokonać zwrotu proporcjonalnej części opłaty na rachunek kredytobiorcy, za pełne miesiące kalendarzowe pozostające do końca okresu ubezpieczenia, za który składka została uiszczona. Regulamin nie precyzował pojęć: kurs kupna dewiz, kurs sprzedaży dewiz, wartość nieruchomości.

(regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w B. M.S.A. k. 13-23)

Zgodnie z cennikiem opłata z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego wynosiła 3% podstawy jej wyliczenia.

(cennik kredyt hipoteczny/ pożyczka hipoteczna k. 78-78v)

26 maja 2009 r. strony podpisały aneks (...) do umowy o Kredyt Hipoteczny (...) którym zmieniono ubezpieczenie grupowe nieruchomości na polisę indywidualną. Na mocy aneksu § 5 ust. 1 pkt. 1 Umowy otrzymał brzmienie: „Dostarczenie do Banku polisy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych na sumę ubezpieczenia nie niższą niż 347 000 zł w towarzystwie akceptowanym przez Bank wraz z pisemnym potwierdzeniem towarzystwa ubezpieczeniowego przyjęcia do wiadomości cesji praw z niej wynikających na Bank – w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy przenoszącej prawo własności kredytowanej nieruchomości na Kredytobiorcę, nie później jednak niż w terminie 7 miesięcy od daty wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy oraz każdorazowo w terminie 14 dni od daty zawarcia/przedłużenia kolejnej polisy ubezpieczeniowej, nie później jednak niż przed upływem ważności poprzedniej polisy lub przystąpienia do ubezpieczenia grupowego w (...) S.A.”

W § 5 ust. 1 dodaje się pkt 7 o następującym brzmieniu:

„Zawarcia generalnej umowy cesji na rzecz Banku praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu od ognia i innych zdarzeń losowych w towarzystwie akceptowanym przez Bank lub przystąpienie do ubezpieczenia grupowego w(...) S.A. na minimalną sumę ubezpieczenia 347 000 zł w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy przenoszącej prawo własności kredytowanej nieruchomości na Kredytobiorcę nie później jednak niż w terminie 7 miesięcy od daty wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy.” Pozostałe warunki umowy o kredyt zawartej przez powodów z pozwanym Bankiem nie uległy zmianie.

(aneks nr (...) k. 58-58v.)

11 września 2014 r. strony zawarły aneks nr (...) do umowy o Kredyt Hipoteczny (...) na mocy którego w § 2 umowy dodano kolejny ustęp o treści: „Kurs wymiany walut obcych, na podstawie którego przeliczane są na złote polskie zobowiązania kredytobiorcy wyrażone w walucie obcej, podawany jest w Tabeli Kursów Walut Obcych Banku. Podstawą do ustalenia kursów kupna i sprzedaży zawartych w Tabeli Kursów Walut Obcych Banku jest kurs bazowy, stanowiący średnią arytmetyczną z ofert kupna i ofert sprzedaży tej waluty oferowanych przez profesjonalnych uczestników rynku walutowego i podanych na stronie serwisu (...) w chwili tworzenia Tabeli Kursów Walut Obcych. Wartość kursu kupna i wartość kursu sprzedaży z Tabeli Kursów Walut Obcych mogą odbiegać od kursu bazowego o nie więcej niż 10%. Tabela Kursów Walut Obcych Banku tworzona jest przynajmniej raz dziennie każdego dnia roboczego. Pierwsza Tabela Kursów Walut Obcych Banku tworzona jest pomiędzy godziną 8:00 a godziną 10:00 danego dnia. Tabela Kursów Walut Obcych publikowana jest każdorazowo na stronie www.bankmillennium.pl. W przypadku, gdy Tabela Kursów Walut Obcych tworzona jest w danym dniu co najmniej dwukrotnie, do ustalenia wysokości zobowiązania wyrażanego w walucie obcej przyjmowany jest kurs sprzedaży dewiz dla danej waluty najkorzystniejszy dla Kredytobiorcy spośród kursów sprzedaży dewiz obowiązujących w pozwanym Banku w dniu przeliczania zobowiązania na złote polskie. W przypadku wcześniejszej częściowej spłaty kredytu będzie to najkorzystniejszy kurs sprzedaży dewiz spośród kursów obowiązujących w pozwanym Banku danego dnia do chwili złożenia dyspozycji wcześniejszej częściowej spłaty”. Do umowy o kredyt został dodany § 4 ust. 8 zgodnie z którym, z uwagi na fakt, że saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu jest wyższe niż 80% wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu (niski wkład własny), do czasu gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 277 600 zł, bank będzie pobierał prowizję za zwiększone ryzyko banku z tytułu występowania niskiego wkładu własnego, zwanego dalej „prowizją”.

Prowizja miała być pobierana z góry i każdorazowo obejmować 36 miesięczny okres. Pierwsza prowizja obejmowała 36 miesięczny okres rozpoczynający się w dniu 1 października 2014 r. Jeżeli do dnia 30 września 2014 r. saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 277 600 zł. Bank miał pobrać prowizję za następujący po nim 36-miesięczny okres. Mechanizm pobierania prowizji stosowany miał być odpowiednio w kolejnych, następujących po sobie 36-miesięcznych okresach. Wysokość prowizji miała być każdorazowo obliczana zgodnie z podanym wzorem $PR = \frac{((SK * KSD) - (80\% * WN)) * 2,5\%}{36}$ (przy czym: PR- prowizja, SK - saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu wg stanu na 30 września 2014 r., a w przypadku kontynuacji pobierania

provizji za kolejne 36-miesięczne okresy z ostatniego dnia roboczego ostatniego miesiąca 36-miesięcznego okresu poprzedzającego dany 36-miesięczny okres, KSD - kurs sprzedaży CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku w dniu 30 września 2014 r., a w przypadku kontynuowania pobierania prowizji w kolejnych 36-miesięcznych okresach, w ostatnim dniu roboczym ostatniego miesiąca 36-miesięcznego okresu poprzedzającego dany 36-miesięczny okres, WN - wartość nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu). Bank miał pobierać prowizję poprzez automatyczne obciążenie rachunku bankowego prowadzonego w PLN służącego do obsługi kredytu objętego umową każdego 30. dnia miesiąca, z wyłączeniem miesiąca lutego, w którym prowizja zostanie pobrana ostatniego dnia tego miesiąca, począwszy od miesiąca rozpoczynającego dany 36-miesięczny okres. W przypadku niepobrania przez Bank którejkolwiek Prowizji w powyższym terminie, Bank pobierze je w terminie 14 dni od daty zawarcia niniejszego Aneksu.

Z umowy kredytu wykreślono zapisy zawarte w § 9 ust 7, 9, 10 dotyczące UNWW.

Powodowie nie negocjowali z pozwanym postanowień aneksu. Powodowie zapoznali się z aneksem przygotowanym przez bank, a następnie zdecydowali się na jego podpisanie. Pozostałe warunki umowy o kredyt zawartej przez powodów z pozwanym Bankiem nie uległy zmianie.

(aneks nr (...) k. 59-59v.)

Z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego powodowie uiścili w okresie pomiędzy 6 października 2008 r. a 18 czerwca 2018 r. na rzecz pozwanego kwotę 11 517,44 zł. Prowizja za zwiększone ryzyko Banku z tytułu występowania niskiego wkładu wynosiła 7 299,04 zł.

(bezsporne, zaświadczenie o poniesionych kosztach k. 24)

Powodowie pismem 27 czerwca 2018 r. wezwali pozwanego do zwrotu składki za ubezpieczenie, jednocześnie przedstawiając swoje wątpliwości co do zasadności ponoszenia kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu.

(wezwanie do zapłaty k. 25)

Stan faktyczny sąd ustalił na podstawie wymienionych wyżej dokumentów i wydruków, których prawdziwości nie kwestionowała żadna ze stron. Pokreślić należy, że spór zaś dotyczył przede wszystkim oceny prawnej pobrania przez pozwanego banku opłaty z tytułu UNWW, w tym także raty tej opłaty pobieranej na podstawie zawartego porozumienia. Strony postępowania nie kwestionowały treści oświadczeń zawartych w dokumentach załączonych do akt sprawy.

Sąd również nie powziął wątpliwości co do wiarygodności i autentyczności dokumentów, włączając je do postawy ustaleń faktycznych w sprawie. Wskazać należy również, że okoliczności bezsporne w ogóle nie wymagały wykazywania ich prawdziwości za pomocą dowodów zgodnie z treścią art. 229 – 230 k.p.c. albowiem zostały przez strony wprost przyznane, bądź też nie zostały zaprzeczone, co zostało przez sąd ocenione na zasadzie przywołanych przepisów.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania powodów w zakresie, w jakim korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym w sprawie, szczególności ze złożonymi dokumentami. Zeznania powodów były spójne, logiczne, korelowały ze sobą oraz z pozostałymi dowodami w sprawie.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Na wstępie wskazać należy, że powodowie nie kwestionowali istnienia w umowie samego zabezpieczenia w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, lecz nałożenie na nich (jako kredytobiorców) obowiązku poniesienia kosztów tego ubezpieczenia. Powodowie domagali się zapłaty pobranych przez pozwanego kwot z tytułu zwrotu kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego argumentując, że było to świadczenie nienależne w rozumieniu art.

410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c., bowiem zapisy umowy kredytowej łączącej strony oraz stanowiącego integralną część regulaminu kredytowania oraz porozumienia stanowiły niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ k.c. Z kolei pozwany, nie kwestionując wywiedzionego roszczenia co do wysokości, zaprzeczał mu co do zasady twierdząc, że strony zawarły umowę zgodnie z zasadą swobody umów przewidzianą w treści art. 353¹ k.c. i w jej ramach powodowie przyjęli na siebie zobowiązanie do zwrotu na rzecz banku kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

Podstawę prawną żądania powodów stanowiła zatem dyspozycja art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 385¹ k.c.

W niniejszej sprawie w łączącej strony umowy o kredyt hipoteczny pozwany zawarł klauzulę, która zakładała zobowiązanie powodów jako kredytobiorców do ustanowienia zabezpieczenia w postaci opłacania kosztów umowy ubezpieczenia niskiego wkładu kredytów mieszkaniowych w określonym z góry towarzystwie ubezpieczeniowym i w określonej z góry składce. W ocenie sądu postanowienia § 9 ust. 7-10 umowy kredytu z dnia 6 października 2008 roku stanowią klauzule abuzywne i jako takie nie wiążą powodów.

Przechodząc do oceny spełnienia przesłanek z art. 385¹ k.c. wskazać należy, że przedmiotowa umowa kredytowa zawarta została z konsumentami – powodami, którym kredyt został udzielony celem zakupu lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość i jego wykończenia. Powodowie zawarli zatem umowę jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c. i okoliczność ta nie była kwestionowana przez stronę pozwaną.

Kwestionowane postanowienie umowne dotyczące zwrotu na rzecz banku kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu, nie były z powodami uzgodnione indywidualnie. Zgodnie z art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, a więc w szczególności będą to postanowienia umowy przejęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Jednocześnie ustawodawca przeniósł ciężar dowodu tego, że dane postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie na tę osobę, która się na to powołuje. Podkreślić należy, że postanowieniem indywidualnie uzgodnionym w myśl przepisu art. 385¹ § 1 k.c. nie jest postanowienie, którego treść konsument mógł negocjować, lecz takie postanowienie, które rzeczywiście powstało na skutek indywidualnego uzgodnienia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 grudnia 2017 r., sygn. akt I ACa 606/17). Pozwany bank nie wykazał, aby sporne postanowienie umowne było uzgadniane indywidualnie z powodami. Przedłożona powodom do podpisu umowa została przygotowana w oparciu o wzorzec umowny stosowany przez stronę pozwaną, który nie podlegał w zakresie ubezpieczenia niskiego wkładu negocjacji ani zmianom. Zawarte w umowie zapisy dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu co do swojej konstrukcji zostały przejęte z wzorca umownego t.j. regulaminu udzielania kredytów hipotecznych obowiązującego w banku. Alternatywa polegająca na tym, że albo konsumenci (powodowie) zawrą z bankiem umowę obejmującą dane postanowienie albo w ogóle jej nie zawrą nie stanowi o indywidualnym uzgodnieniu treści danej umowy. Z tego też względu, argumentacja pozwanego, jakoby do zawarcia przedmiotowego zapisu odnośnie ubezpieczenia niskiego wkładu własnego doszło „na wniosek” powodów, złożony w formularzu wniosku kredytowego poprzez zaznaczenie określonej „kratki”, w sytuacji, gdy bez złożenia tegoż „wniosku” nie doszłoby w ogóle do zawarcia umowy z powodami, nie ma znaczenia dla uznania, że postanowienie było indywidualnie negocjowane z konsumentem. Ponadto zeznania powodów nie budziły w tym względzie wątpliwości. Jasno z nich wynikało, że powodowie nie negocjowali zapisów umowy dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu.

Kwestionowane postanowienie umowne nie dotyczyło głównych świadczeń stron. Ustawodawca nie określił, co należy rozumieć przez sformułowanie główne świadczenia stron, ale należy przyjąć, że są to takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia. Innymi słowy chodzi o klauzule regulujące świadczenia typowe dla danego stosunku prawnego, stanowiące te jego elementy, które konstytuują istotę danego porozumienia. Sąd orzekający w pełni zgadza się z argumentacją zawartą w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2007 roku, że brzmienie art. 385⁽¹⁾ k.c. nie pozwala na szeroką interpretację formuły postanowień określających główne

świadczenia stron i z tego powodu postuluje się, aby sformułowanie to rozumieć wąsko i wszelkie wątpliwości rozstrzygać na rzecz objęcia klauzuli kontrolą merytoryczną, z uwagi na to, że przyporządkowanie danego świadczenia jako świadczenia głównego, skutkuje wyłączeniem zapisów dotyczących tego świadczenia spod mechanizmu kontroli (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07, OSNC 2008/7-8/87, a także wyrok TSUE C-143/13, wyrok TSUE C-96/14).

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Tym samym podstawowy obowiązek banku sprowadza się do oddania do dyspozycji kredytobiorcy kwoty środków pieniężnych na czas oznaczony w umowie i na konkretny cel. Podstawowym obowiązkiem kredytobiorcy jest zaś zwrot wykorzystanego kredytu na warunkach określonych w umowie wraz z odsetkami i prowizją z tytułu udzielonego kredytu. Za świadczenie główne stron, w świetle powyższego, nie można zatem uznać dodatkowej formy zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci umowy ubezpieczenia niskiego wkładu własnego i obowiązku zwrotu przez kredytobiorcę na rzecz banku kosztów tego ubezpieczenia. Jest to dodatkowe postanowienie umowne, bez którego umowa kredytu mogła równie dobrze zostać zawarta.

Kwestionowane postanowienia umowne odnoszące się do ubezpieczenia niskiego wkładu własnego rażąco naruszały interesy powodów jako konsumentów i były sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Interes konsumenta to nie tylko interes w wymiarze ekonomicznym, ale również niewygoda organizacyjna, strata czasu czy nierzetelne traktowanie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 lutego 2016 roku, VI ACa 12/15). Natomiast ocena zachowań w świetle dobrych obyczajów następuje najczęściej poprzez odwołanie się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerowość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Zatem postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Tak również kwalifikowane są wszelkie postanowienia, które zmierzają do naruszenia równorzędności stron stosunku, nierównomiernie rozkładając uprawnienia i obowiązki między partnerami umowy. Brak równowagi kontraktowej jest bowiem jednym z podstawowych przejawów naruszenia dobrych obyczajów.

Konsument, zawierając z przedsiębiorcą umowę, musi mieć pewność łączących strony postanowień umowy, musi mieć jasność i świadomość przysługujących mu praw, jak również ciążących na nim obowiązków. Na etapie zawierania umowy powodowie w istocie nie mieli świadomości na temat tego, jak długo i w jakiej wysokości środki będą pobierane na poczet składek na ubezpieczenie niskiego wkładu. Powodowie w chwili podpisania umowy nie mieli możliwości ocenić jej ekonomicznych skutków. Umowa kredytowa, jak i regulamin nie udzielały odpowiedzi na szereg istotnych pytań związanych z umową ubezpieczenia niskiego wkładu. Uwadze uisć nie mogło, że bank instrumentalnie wyznaczył pierwszy okres ochrony ubezpieczeniowej na 36 miesięcy. Z treści postanowienia umownego zawartego w § 9 umowy nie wynikało również jaka konkretnie część kredytu została objęta ubezpieczeniem i w jaki sposób została skalkulowana składka ubezpieczeniowa. Wprawdzie w regulaminie zostały zawarte postanowienia dotyczące wyliczenia opłaty z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, ale trudno uznać, by były one jasne i transparentne zwłaszcza, że w przypadku kredytów w walucie obcej była ona ustalana w taki sposób, że przyjmowana była kwota udzielonego kredytu wyrażona w PLN wyliczona według wartości kursów waluty obcej według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku, zgodnie ze wzorem:

Podstawa wyliczenia opłaty = [(kwota kredytu w PLN/kurs kupna dewiz)*kurs sprzedaży dewiz] – 80% wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu.

Regulamin nie wskazywał w jaki sposób Tabela Kursów Walut Obcych była tworzona, ani nie zawierał definicji wyżej wymienionych pojęć. Tymczasem ustalenie wysokości podstawy wyliczenia opłaty miało kluczowe znaczenia dla ustalenia wysokości opłaty związanej z refinansowaniem ubezpieczenia niskiego wkładu. Tego rodzaju określenie

wysokości należności obciążającej powodów jako konsumentów, poprzez odwołanie się do tabeli kursów walut, ustalanych według kryteriów nieznanymi powodom w dacie zawierania umowy było nietransparentne i obciążone nadmierną arbitralnością, a tym samym niedopuszczalne.

Kwestionowane postanowienie umowne nie precyzowało również w sposób jasny i nie budzący wątpliwości jakie prawa i jakie obowiązki na ich podstawie mieli powodowie. Powodowie nie byli w stanie kontrolować prawidłowości czynności podejmowanych przez bank, związanych z zawieraniem umowy ubezpieczenia z podmiotem trzecim, pomimo że to właśnie oni ponosili koszty z tego tytułu. Powodowie na podstawie umowy kredytu oraz regulaminu nie mogli określić jakie uprawnienia lub obowiązki (poza koniecznością zwrotu uiszczonej przez bank składki) mogą dla nich wynikać w związku z umową ubezpieczenia, której stroną był bank. Jest to szczególnie rażące w przypadku umowy kredytowej wiążącej strony na wiele lat. Tymczasem ten środek zabezpieczenia mógł być i był początkowo przez powodów postrzegany analogicznie jak inne formy wymaganego przez bank ubezpieczenia. Potoczne rozumienie pojęcia ubezpieczenia zakłada bowiem ubezpieczenie interesów osoby ponoszącej ciężar ekonomiczny składki. Powodom nie przedstawiono również umowy ubezpieczenia. Nie byli oni więc w stanie ocenić zakresu tego ubezpieczenia i jego warunków. Powyższe jest o tyle istotne, że w dacie zawarcia przez strony umowę kredytu powodowie na podstawie art. 828 k.c. mogli również stać się dłużnikami ubezpieczyciela z racji odszkodowania wypłaconego pozwanemu na podstawie umowy ubezpieczenia. W tym stanie rzeczy przyjąć należy, że tylko pozwany korzystał z ochrony ubezpieczeniowej wynikającej z przedmiotowej umowy, nie ponosząc jednocześnie żadnych kosztów z tego tytułu, o czym powodowie nie wiedzieli. W sensie ekonomicznym bank przerzucił koszty zmniejszenia ryzyka prowadzenia swej działalności jedynie na swoich klientów, co świadczy o rażącej nierównowadze między przedsiębiorcą a konsumentami. (por wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - V Wydział Cywilny Odwoławczy z dnia 3 marca 2020 r. V Ca 531/19, Legalis nr 2411068)

Obowiązek informacyjny spoczywający na pozwanym banku potwierdzają rekomendacje wydawane przez Komisję Nadzoru Finansowego, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 września 2018r., I CNP 39/17. W Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie z czerwca 2013 r. stanowiącej załącznik do uchwały Nr 148/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 18 czerwca 2013 r. postanowiono, że w przypadku, gdy jednym z zabezpieczeń umowy kredytu jest umowa ubezpieczenia, a ubezpieczenie zostało zaoferowane klientowi przez bank, bank powinien jednoznacznie wskazać w jakiej występuje roli, tj. ubezpieczającego czy też pośrednika ubezpieczeniowego, oraz wskazano, iż klient powinien otrzymać wszystkie istotne informacje dotyczące umowy ubezpieczenia, a w szczególności informacja powinna jednoznacznie wskazywać strony umowy ubezpieczenia, ich prawa i obowiązki (w tym o ewentualnym prawie zakładu ubezpieczeniowego do wystąpienia z roszczeniem regresowym w stosunku do kredytobiorcy), status i uprawnienia kredytobiorcy w kontekście tej umowy oraz zakres i warunki umowy ubezpieczenia (Rekomendacja 25.5). Natomiast w Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance z czerwca 2014r. stanowiącej załącznik do uchwały nr 183/2014 KNF z dnia 24 czerwca 2014 r. zastrzeżono wyraźnie, że bank powinien posiadać zasady/procedury postępowania w przypadku umów ubezpieczenia, na podstawie których zakład ubezpieczeń może występować z roszczeniem regresowym do klienta banku (Rekomendacja 16), postanawiając dodatkowo, że informacje przekazywane klientowi w tym zakresie nie mogą wprowadzać klienta w błąd (Rekomendacja 16.1) i powinny wyraźnie wskazywać, iż klient nie jest beneficjentem ochrony ubezpieczeniowej z tytułu tej umowy ubezpieczenia, tj. w szczególności, że spełnienie świadczenia przez zakład ubezpieczeń powoduje wyłącznie zmianę wierzyciela i nie zwalnia klienta z obowiązku świadczenia w zakresie zapłaty dokonanej przez zakład ubezpieczeń (Rekomendacja 16.2). Wprawdzie te rekomendacje nie obowiązywały w dniu zawierania umowy z powodami, ale potwierdzają one konieczność udzielenia podstawowych informacji odnośnie do ubezpieczenia niskiego wkładu kredytobiorcy. Tymczasem w niniejszej sprawie ani umowa kredytowa ani regulamin poza skąpyimi informacjami zawartymi w § 9 umowy oraz § 7 regulaminu nie zawierały w swej treści informacji wskazanych w rekomendacjach.

Należy podkreślić, że Sąd nie kwestionuje samej dopuszczalności wprowadzenia do umowy kredytowej zabezpieczenia w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu. Ubezpieczenie niskiego wkładu własnego jest mechanizmem niwelującym

szczególne ryzyko banku polegające na udzieleniu kredytu przewyższającego progi ostrożnościowe, tj. w zakresie przewyższającym 80% wartości zabezpieczenia rzeczowego. Korzyścią jaką konsument uzyskuje dzięki zastosowanemu ubezpieczeniu jest w rzeczywistości uzyskanie kredytu w wyższej wysokości, niż by to miało miejsce w sytuacji, gdyby takie ubezpieczenie nie stanowiło zabezpieczenia kredytu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 20 listopada 2013 r. sygn. akt VI ACa 1521/12). Sąd uznaje jednakże za abuzywne co do treści te postanowienia umowy, czy też łączących strony regulaminów według których koszty zabezpieczenia ponosi w całości konsument, nie będąc należycie poinformowany o przedmiocie tej umowy, jej zakresie oraz sposobie wyliczenia kolejnych składek. Sama dopuszczalność zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, które umożliwiło udzielenie kredytu osobie nieposiadającej wymaganego wkładu własnego, nie oznacza absolutnie, że bank mógł dowolnie ukształtować postanowienie umowne ustanawiające tenże sposób zabezpieczenia, w tym te dotyczące wyliczenia kolejnej wysokości opłaty tytułem zwrotu kosztów ubezpieczenia.

W konsekwencji należało uznać, że kwestionowane postanowienia umowne stanowiły klauzule abuzywne w zakresie, w którym stanowiły podstawę pobrania opłat z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Wobec powyższego na podstawie art. 385¹ k.c. postanowienia umowy dotyczące ponoszenie przez powodów kosztów ubezpieczenia kredytu z niskim wkładem nie wiążą ich.

W tej sytuacji uiszczona przez powodów na rzecz pozwanego banku łącznie kwota 11 517,44 zł stanowiła świadczenie nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. w zw. art. 405 k.c. i tę kwotę należało zasądzić od strony pozwanej na rzecz powodów z tytułu nienależnie pobranych opłat dotyczących refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

Sąd uznał za niesłuszny podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia w zakresie dochodzenia przez powodów zwrotu kwot uiszczonych tytułem ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

Roszczenie powodów o zwrot nienależnego świadczenia nie jest roszczeniem o świadczenie okresowe. Cechą tego roszczenia nie jest spełnianie go okresowo, w systematycznych odstępach czasu. Dochodzone pozwem roszczenie ma źródło w bezpodstawnym wzbogaceniu pozwanego. Do przedawnienia tego roszczenia znajduje zatem zastosowanie 10 letni termin przedawnienia (art. 118 k.c.). Termin ten, na datę wniesienia pozwu, z pewnością nie upłynął. W konsekwencji zarzut przedawnienia był bezzasadny.

Orzekając o odsetkach Sąd miał na uwadze to, iż zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy. Zatem termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z art. 455 k.c., a więc niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez wierzyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2003 roku, sygn. I CKN 316/01). Powodowie wezwali pozwanego do zwrotu kwot uiszczonych przez nich z tytułu U. (...) wezwaniem z dnia 27 czerwca 2018 r. Pozwany otrzymał powyższe pismo w dniu 2 lipca 2018 r. Odsetki ustawowe za opóźnienie należało zasądzić od dnia 10 lipca 2018 r. tj. po upływie 7 dni od dnia odebrania wezwania do zapłaty przez pozwanego.

O kosztach procesu orzeczono w punkcie drugim sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800). Na koszty procesu w kwocie 4.193 zł. składają się: opłata od pozwu w kwocie 576 zł., koszty zastępstwa procesowego w stawce minimalnej w kwocie 3600 zł. oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Z uwagi na powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikowi pozwanej.

W., 11 marca 2021 roku